

Vihreä siirtymä – ilmatoriskit ja energia juuri nyt keskiössä

EU Green Deal pyrkii ohjaamaan rahoituksen ilmastoystävällisiin hankkeisiin sekä vähentämään luonnonvarojen käyttöä uuden sääntelyn ja raportointivelvoitteiden avulla. Ilmastotavoitteet, mm. kasvihuonepäästöjen vähentäminen ja uusiutumattoman energian käytön vähentäminen, ovat keskeinen osa EU Green Dealin tavoitteita ja nämä teemat tulevat olemaan keskeisiä osa-alueita niin yksityisten kuin julkisten toimijoiden toimintastrategioissa.

ESG-sääntelyn vaikutus yrityksiin

EU pyrkii ohjaamaan sääntelyllä rahoitusta vihreään siirtymään ja kestäviin energiamuotoihin. Tämä vaikuttaa mm. yritysten pitkän aikavälin liiketoimintastrategioiden suunnitteluun, tuotekehittelyyn sekä sidosryhmätyöhön. Lisäksi sääntelyn epäsuorat vaikutukset ovat merkittäviä, sillä ESG-sääntely vaikuttaa pienimpiinkin alihankkijoihin asiakkaiden ja rahoittajien kyselyjen ja vaatimusten kautta.

Vaikka sääntely tuo mukanaan paljon työpanosta vaativaa uusien prosessien luomista, tiedonkeruuta ja raportointia, on tärkeää pitää mielessä näiden muutosten yhteiskunnallinen ja liiketoiminnallinen vaikutus ja niiden myönteiset vaikutukset kriisintorjuntaan, investointeihin sekä kestäväan kasvuun.

Yritysten kestävyysraportointi tuli voimaan

CSRD velvoittaa yrityksiä julkaisemaan sääntelyn mukaisen vastuullisuusraportoinnin vuosittaisen toimintakertomuksen yhteydessä ja varmentamaan sen kolmannen osapuolen toimesta. Sitä koskeva kansallinen lainsäädäntö tuli voimaan 1.1.2024. Käytännössä raportointivastuu astuu voimaan vaiheittain vuosien 2024–2028 aikana. Moni asia on vielä määrittelyvaiheessa ja mm. sektorikohtaiset määritelmät tulevat voimaan viiveellä. Lisäksi EU ja EFRAG ovat myöntäneet useita vaiheistuksia raportoinnin sisältöön. Ensimmäisenä raportointivelvoite tulee voimaan isoimmille yrityksille, mutta se tulee velvoittamaan myös pk-yrityksiä vuodesta 2026 alkaen.

Kaksinkertainen olennaisuusperiaate on keskeinen osa CSRD:n mukaista vastuullisuusraportointia. Kaksinkertaisessa olennaisuusperiaatteessa yrityksen tulee huomioida yrityksen omista toiminnoista aiheutuvat vaikutukset ympäristöönsä (inside-out) sekä yritykseen kohdistuvat taloudelliset kestävyysriskit ulkoa päin (outside-in). Olennaisuusarvion laatiminen on pohja raportoinnille ja se määrittää myös suurelta osin yrityksen raportoinnin laajuuden. Arviointi tulee pitämään sisällään arvoketjun, minkä vuoksi asetus vaikuttaa välillisesti CSRD-raportointivaatimuksen ulkopuolelle jääviin yrityksiin. EFRAG on kommentoinut julkaisevansa ohjeistukset vapaaehtoiseen raportointiin ja usea toimija saattaakin päätyä raportoimaan tietonsa julkisesti välttyäkseen erillisiltä tiedusteluilta.

Vastuullisuusraportti tulee varmentaa ulkoisen toimijan toimesta, minkä vuoksi uusi vastuullisuusdirektiivi tulee sisällyttää myös yrityksen sisäiseen varmentamiseen. EU suunnittelee parhaillaan tilinpäätösten kaupparekisteriä muistuttavaa ESAP-raportointialustaa, johon yritysten tulee jatkossa toimittaa vastuullisuustietonsa saataville. ESAP-alustan ennustetaan olevan käytettävissä kesästä 2027 alkaen, ja se otetaan asteittain käyttöön.

Yritysvastuun Due Diligence Direktiivi (CSDD)

CSDD-direktiiviä ei ole vielä hyväksytty, mutta sen uskotaan tulevan voimaan aikaisintaan vuonna 2025–2026. Direktiivi velvoittaisi yrityksiä laatimaan siirtymäsuunnitelman ilmaston lämpenemisen rajoittamiseen 1,5 asteeseen ja johdon bonukset on sidottava tähän tavoitteeseen. Ehdotusvaiheessa direktiivi sisältää 5 % sanktion yrityksen globaalista liikevaihdosta, mikäli vastuullisuusasioista ei ole huolehdittu riittävästi huolellisuutta noudattaen.

EU:n taksonomia -luokitusjärjestelmä

EU:n taksonomiapaketti kattaa kuusi ilmastotavoitetta: 1) ilmastomuutoksen hillinnän, 2) ilmastomuutokseen sopeutumisen, 3) vesivarojen ja merten tarjoamien luonnonvarojen kestävä käytön ja suojelun, 4) siirtymisen kiertotalouteen, 5) ympäristön pilaantumisen ehkäisemisen ja vähentämisen sekä 6) luonnon monimuotoisuuden ja ekosysteemien suojelun ja ennallistamisen.

Yrityksen tulee luokitella taloudellinen toimintansa EU:n luokitusjärjestelmän mukaisiin kestäviin toimintoihin. Nykyinen luokittelujärjestelmä ei kuitenkaan kata kaikkea yhteiskunnallista toimintaa, mikä johtaa tulevien pakettien ennakointiin. EU:n luokitusjärjestelmä täydentää CSRD:n täytäntöönpanoa tarjoamalla olennaisia määritelmiä ja käsitteitä, ja yrityksen on syytä huomioida nämä EU:n luokitusjärjestelmän ja CSRD:n väliset yhteydet.

Ei vain raportointia ja vastuuta, kokonaisuus on laajempi

Raportointi ja vastuut ovat vain osa talousjärjestelmää. Vihreän siirtymän sääntely ohjaa koko yhteiskuntaa.

Finanssilaitoksia koskee oma sääntelynsä. Se ohjaa ne käyttämään raportoituja kestävyystietoja omassa toiminnassaan, kuten luotonannossa ja sijoitustoiminnassa.

Toisaalla yritysten toimintaa ohjataan voimakkaasti kohti vihreää siirtymää muun muassa tuotteita koskevalla ekosuunnitteludirektiivillä (ESPR, Ecodesign for Sustainable Products Regulation). Sen tavoitteena on tehdä EU:n markkinoille saatetuista tuotteista kestävämpiä. Jokaisella tuotteella tulee olla suunnitelma vähentää ympäristörasitusta ja parantaa mm. kierrätettävyyttä. Kyse on kokoluokaltaan merkittävästä suomalaista teollisuutta ja elinkeinoelämää koskevasta muutoksesta, joka vaikuttaa kaikkeen tuotekehityksestä, hallintoon ja markkinointiin.

Jokaisella toimialalla on meneillään laaja joukko toimialakohtaisia sääntelyhankkeita. Esimerkkinä toimii hyvin akkudirektiivi (Batteries Directive), joka on juuri tulossa voimaan. Direktiivissä ohjataan yritykset tunnistamaan oman roolinsa akkujen valmistuksen ja käytön arvoketjussa sekä varmistamaan turvallisuus, vaihdettavuus ja parantamaan kierrätettävyyttä. Kuten autoteollisuudessa on nähty, toimialakohtainen sääntely todella muuttaa teollisuusrakenteita nopeasti ja konkreettisesti.

Suurella todennäköisyydellä elinkeinoelämän sääntelypohjainen ohjaus ilmastokriisin ratkaisemiseksi kiihtyy, jos ilmaston muutokset jatkuvat ja voimistuvat. Sillä on suuri taloudellinen vaikutus.

Ilmastokriisi muuttui taloudelliseksi riskiksi.

Lisätietoja:

Atso Andersén
Director
+358 44 901 9961

